

Sideritis Navasii, hybr. nov.*(S. Endresii* Willk \times *S. hirsuta* L.)

α *typica* F. Q.; *S. Endresii* Willk. var. *aculeata* (Bub.) F. Q. \times *S. hirsuta* L.—A Sid. Endressi var., tomento copioso praecipue ad inflorescentiam vestita, colore tota planta virido-caesio, differt; a Sid. hirsuta, foliis, bracteis, calycibusque majoribus, dentibus bractearum calycumque longispinulosis, discrepat. Hab., culta, in horto bot. barcinonense, junii 1923 legi.

Tinc un veritable goig de dedicar aquest híbrid nou al savi entomòleg P. NAVÁS, membre corresponsal de la Junta de Ciències Naturals.

Barcelona 6 de gener de 1924.

Nota Bibliogràfica

Flora Balearica.—HERMAN KNOCHE. Montpellier, 1921-23; quatre volums de 250 \times 165 mm., de 536 pàg. i 2 cartes, 588 pàg., XVI-414 pàg., i XLVII làmines amb 3 cartes, respectivament.—Hem rebut el darrer volum publicat, el III, d'aquest interessant Estudi fitogeogràfic sobre les illes Balears. Compren en els dos primers volums les llistes de les excursions realitzades per l'autor a les Balears i Pitiuses, de les localitats citades en l'obra, de les espècies cultivades, de les subespontànies, de les plantes dubtoses, i de les que cal excloure d'aquelles illes. Després el catàleg sistemàtic de la flora balear, totes les criptògames incloses, seguint a ENGLER en el "Syllabus der Pflanzenfamilien", 6.ª ed. El vol. III, està dedicat a la fitogeografia balear, dividit en tres parts, una *històrica* (cultius, clima, geologia, etc.), altra dedicada a la *flora* (característiques, origen, afinitats... de la flora balearica), i, una darrera, dedicada a les *associacions vegetals*, amb la bibliografia a la fi. El volum IV, compren les làmines destinades a representar les formes críiques o espècies noves, i les *fotografies fitogeogràfiques*.

El catàleg de la flora balear, no és complet ni de molt. Perquè l'autor, volent enumerar totes les criptògames i les fanerògames, no ha pogut abastar tant, en el temps, relativament curt, dedicat a les exploracions a les Balears. La criptogàmia, gaire bé tota, no és sinó una recopilació del que fou citat abans. I, no cal dir com són incomplets alguns grups, faltant com falten encara serioses exploracions criptogàmiques a les Balears i Pitiüses. En alguns altres, inclús descuida cites anteriors, per exemple en els uredals els treballs del Prof. FRAGOSO referents a espècies balears.

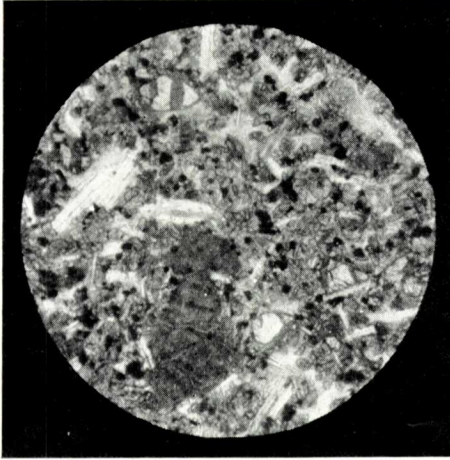
En les plantes vasculars el catàleg és molt més complet perquè la flora superior de les Balears ha estat també molt més estudiada que la criptogàmica. Dit catàleg arriba a 1280 espècies. El de BARCELÓ en compren 1383, però cal heur esment que entre aquestes n'hi ha moltes que no compta KNOCHE per ésser cultivades o subespontànies, i d'altres, donat el criteri excessivament restrictiu de l'autor són rebaixades a la categoria de varietats o de formes.

L'aplicació, molt personal, d'un criteri sistemàtic superlinneà, resulta una mica irregular. En efecte, posat que KNOCHE dona el nom de varietat "a les petites espècies dels autors, o sigui, a les plantes que difereixen del tipus per un o varis caràcters hereditaris, inclús en el cas d'ésser sotmeses a noves condicions ecològiques", res no impideix que consideri les *Stipa tortilis* Desf. i *S. juncea* L. com varietats de la *S. capillata* L.; el *Cynosurus elegans* Def. varietat del *C. echinatus* L.; o la nostra *Genista dorycnifolia* varietat de la *G. numidica* Spach.. Però, atenent ara al concepte de KNOCHE de la forma, aplicat a les plantes els caràcters distintius de les quals "encara no fixats definitivament, desapareixen si les condicions del medi es modifiquen", caldrà preguntar a l'autor en què es funda per a considerar formes del *Bromus sterilis* L. els *Bromus maximus* Desf., *B. matritensis* L., *B. fasciculatus* Presl., etc.; què ha trobat d'íestable, sotmesa al cultiu en condicions de medi diverses, en la *Fumaria flabellata* Gasp., per a reduir-la també a la trista condició de forma de la *F. capreolata* L.; o per quin motiu nostra var. *Grosú* de la sobredita *Genista dorycnifolia*, la creu també íestable, tota vegada que nosaltres la veiem ben contrariament en els cultius del Parc. Cal que pensi el Sr. KNOCHE que es qüestió aquesta de les assimilacions, més delicada que la de crear espècies noves i varietats noves; i que ésser superlinneà no dona dret a tractar de l'afinitat de les espècies amb extremada lleugeresa.

Massa ens hauriem d'extendre per a analitzar de manera completa la sistemàtica, i per a tractar també de tot el contingut del volum tercer, destinat a la fitogeografia. En aquest darrer, hi notem la falta de mètode científic en l'estudi de les associacions vegetals, i segons el propi

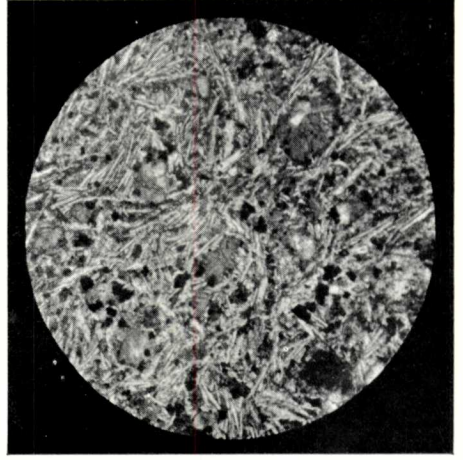
autor confessa les dades que hi fan referència cal pendre-les solament a títol d'*aproximades*.

L'obra, que està editada amb molt luxe, presenta al costat d'imprecisions d'importància detalls que algú creurà innecessaris, com els referents a la determinació de les localitats citades, sobre els mapes. Hem de fer esment també de les incorreccions gramaticals dels noms de localitats, d'autors, etc., que alteren els de Illa de l'espartar en "Illa d'Espartero", Vicioso en "Viscuosa", etc. Però hem d'estimar com cal l'esforç de l'autor, altament lloable, d'aplegar en quatre volums molt nodrits la gran majoria del publicat sobre la flora de Balears i la honradesa i sinceritat amb que ha procedit que són molt d'alabar. Haurem de parlar sovint de la Flora de KNOCHE si, com pensem, podem continuar ocupant-nos de la flora balear, i principalment de la d'Eivissa i Formentera, objecte predilecte de nostres estudis.—P. FONT-QUER.

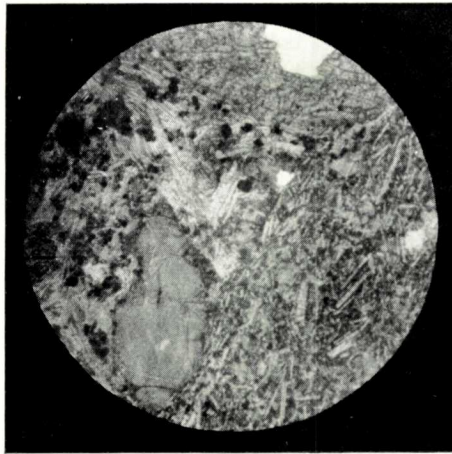
Microfot. M. San Miguel

1.— Basalto de El Toscó-Alfara. L. ord. 40 d. prep. n.º 2560 col. M.º Cien. Nat. de Barcelona.

Microfot. M. San Miguel

2.— Basalto del Castell de Alfara. L. ord. 40 d. prep. n.º 1731 col. M.º Cien. Nat. de Barcelona.

Microfot. M. San Miguel

3.— Basalto de Benifallet. L. ord. 40 d. prep. n.º 1736 col. M.º Cien. Nat. de Barcelona.